

Hallituksen esitys Eduskunnalle jätEVEROLAIKSI

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi jätEVEROLAKI. Laki korvaisi nykyisen jätEVEROLAIN.

Esityksessä ehdotetaan jätEVERON veropohjaa laajennettavaksi. JätEVERO muutettaisiin koskemaan niitä kaatopaikalle toimitettavia jätteitä, joiden hyötykäyttö olisi teknisesti ja ympäristöperusteisesti mahdollista. Laissa verollisiksi säädetty jätERYHMÄT perustuisivat jätELAIN nojalla annettuun ympäristöministeriön asetukseen yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta ja Ahvenanmaan osalta verollisiksi säädetty jätERYHMÄT perustuisivat Ahvenanmaan maakuntaa koskevaan vastaavaan lainsäädäntöön. Määrällisesti suurimpia verollisia jätELAJEJA olisivat yhdyskuntajätteen lisäksi voimalaitosten sekä rauta- ja terästeollisuuden tuhkat ja kuonat, jätEHUOLTOLAITOSTEN jätE, metsäteollisuuden jätteet sekä rakentamisen jätE pois lukien maainekset, pilaantuneilta alueilta kaivetut maainekset, kiviainekset ja ruoppausmassat. Veron piiriin tulisivat myös muun muassa orgaanisen kemian prosessijätteet, romuajoneuvot, sähkö- ja elektroniikkajätE sekä terveydenhoidon ja maa- ja metsätalouden jätteet.

Vero ei koskisi jätteitä, joille ei ole kaatopaikkasijoitusta korvaavaa teknistä hyödyntämistä tai käsittelyvaihtoehtoa tai joiden hyödyntämistä ja käsittelyvaihtoehdot eivät ole ympäristöllisesti kestäviä, kuten mineraalijätteitä, epäorgaanisissa kemian prosesseissa syntyviä jätteitä tai maa-aineksia.

JätEVERON tasoa korotettaisiin siten, että veroa olisi suoritettava 40 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle vuoden 2011 alun jälkeen ja 50 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle vuoden 2013 alun jälkeen.

Ehdotetun lain mukaan veron piirissä olisivat kaikki, sekä yleiset että yksityiset kaatopaikat, joille sijoitetaan verolliseen jätERYHMÄÄN kuuluvaa jätettä. Jätteiden verollisuus ei siten perustuisi nykyisen jätEVEROLAIN mukaisesti siihen, toimitetaanko jätteet yleisille kaatopaikoille ja niihin rinnastettaville, pääasiassa toisten tuottamien jätteiden vastaanottamista varten perustetuille kaatopaikoille vai yksityisille kaatopaikoille tai läjitysalueille.

Verotus kohdistuisi vain jätteiden kaatopaikkakäsittelyyn. Nykyistä vastaavasti jätEVERON alaisena kaatopaikkana ei pidettäisi jätteiden välivarastointialuetta, maankaatopaikkaa, kompostointialuetta eikä jätteen hyödyntämistä aluetta. Veroa ei maksettaisi myöskään kaatopaikalla hyödynnettävästä jätteestä. Lisäksi keräyspaperin siistauslietteen verottomuudelle haettaisiin Euroopan komission valtioneuvoston lupaa. OngelmajätE rajattaisiin lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	4
2.2.1 EU:n lainsäädäntö.....	4
2.2.2 Jäteverotus eräissä EU:n jäsenvaltioissa.....	6
2.3 Nykytilan arviointi	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	7
3.1 Tavoitteet	7
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	7
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	10
4.1 Taloudelliset vaikutukset	10
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	11
4.3 Ympäristövaikutukset	11
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	12
5 ASIAN VALMISTELU.....	13
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	14
2 VOIMAANTULO.....	19
LAKIEHDOTUS	20
Jäteverolaki.....	20
LIITE	23

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Jäteveroa on kannettu Suomessa lähes 15 vuotta. Tänä aikana jätehuollon tilanne on muuttunut voimakkaasti. Ympäristösääntely on lisääntynyt, ja jäteala on kehittynyt ammattimaiseksi liiketoiminnaksi. Esiin on noussut uudenlaisia kilpailutilanteita ja niiden mukana kilpailuongelmia. Myös jätteiden hyödyntämismahdollisuudet ovat kehittyneet tässä ajassa. Muiden ympäristöpoliittisten ohjauskeinojen lisäksi myös jäteverolla ohjataan kaatopaikalle päätyvän jätteen määrän vähentämiseen ja jätteiden hyödyntämisen lisäämiseen. Jäteverolain säännöksiä suhteessa verolle asetettuihin tavoitteisiin on tarpeen tarkastella muuttuneissa olosuhteissa.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Jäteverolaki

Pääministeri Paavo Lipposen I hallitus (1995—1999) sitoutui hallitusohjelmassaan ympäristöverojen käytön lisäämiseen. Vuoden 1996 talousarvioesityksen yleisperusteluissa todettiin, että tarkoituksena oli antaa eduskunnalle lakiesitys valtion jätemaksusta. Tällä veronluonteisella maksulla katsottiin olevan valtiontaloudellisen merkityksen lisäksi ympäristöpoliittisia tavoitteita, jotka liittyvät jätepolitiikan tavoitteiden toteuttamiseen.

Jäteverolaki (495/1996) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1996. Veron piiriin tulivat yleisille kaatopaikoille ja niihin rinnastettaville, pääasiassa toisten tuottamien jätteiden vastaanottamista varten perustetuille kaatopaikoille toimitettavat jätteet. Veroa ei säädetty kannettavaksi sellaisista jätteistä, jotka toimitetaan yksityisille kaatopaikoille ja läjitysalueille. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jätettiin myös sellaiset jätteiden käsittelypaikat, joille sijoitettiin yksinomaan maa- ja kiiviainesta.

Jäteverolakia valmisteltaessa katsottiin laajapohjaiseen verotukseen liittyvän se ongelma, että kaatopaikan käsitettä ja erityisesti

sen suhdetta jätteiden pitkäaikaisvarastointiin ei oltu voimassa olevassa jätelainsäädännössä yksiselitteisesti määritelty. Verotuksen laajentamisen koskemaan yksityisiä kaatopaikkoja katsottiin myös aiheuttavan teollisuuden ja muun tuotantotoiminnan omille kaatopaikoille huomattavan kustannusrasitteen. Verotuksen laajentamisen epäiltiin lisäksi aiheuttavan yritysten kannattavuuden olennaisen laskun tai lopettavan eräiden toimintaedellytykset kokonaan.

Jäteverolain esitöissä (HE 48/1996) todetaan, että mahdollisuutta laajentaa lain soveltamisala koskemaan myös myöhemmin määriteltäville yksityisille kaatopaikoille toimitettavia jätteitä tullaan selvittämään, kun kaatopaikkoja koskeva lainsäädäntö täsmentyy. Eduskunta edellytti hyväksyessään jäteverolain, että hallitus huolehtii lain jatkovalmistelussa siitä, että verotus kohtelee tasapuolisesti kaikkia kaatopaikkoja.

Valtiovarainministeriö asetti vuonna 1997 jäteverotyöryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää jäteveron laajentamista yksityisiin kaatopaikkoihin ja eri jätelajien verollisuutta. Työryhmän enemmistö katsoi jäteverolain laajentamisen teollisuuden kaatopaikoille johtavan joidenkin teollisuuslaitosten toiminnan kannattavuuden vaarantumiseen sekä haitallisiin aluetaloudellisiin vaikutuksiin. Työryhmä katsoi, että laajentaminen ei olisi mahdollista ilman, että useita jätelajeja vapautettaisiin samanaikaisesti verosta. Työryhmän näkemyksen mukaan tiettyihin toimialoihin ja yrityksiin kohdistuvat verovapautukset olisivat vaatineet valtiontukina Euroopan komission hyväksynnän. Komission lupien määräaikaisuuden katsottiin aiheuttavan yrityksille epävarmuutta, minkä lisäksi lupamenettelyä pidettiin hitaana ja epävarmana.

Jäteverolain soveltamisalaan ei tullut muutosta, mutta työryhmä esitti jo kesken toimikautensa jäteverolakiin eräitä täsmennyksiä ja jäteverolakia muutettiin ehdotuksen pohjalta vuoden 1999 alusta lukien jäteverolain muuttamisesta annetulla lailla (1157/1998). Vuoden mittaista välivarastointiaikaa pidentettiin kolmeen vuoteen ja välivarastointialue rajattiin käsitteellisesti kaatopaikan ulkopuo-

liseksi alueeksi. Veroton maa- ja kiviaines rajattiin tarkoitamaan ainoastaan maan ja kallioperän aineksia. Näiden sijoittamisalueet rajattiin lain soveltamisalan ulkopuolelle, samoin kuin kompostointialueet sekä hyödyntämisalueet. Kaatopaikan rakenteissa hyödynnettävä jäte säädettiin verottomaksi lasijätettä sekä halkaisijaltaan yli 150 millimetrin kokoisista kappaleista koostuvaa betonijätettä lukuun ottamatta. Lakiin kirjattiin, että verolaissa tarkoitettuna kaatopaikkana ei pidetä aluetta, jonne sijoitetaan samaan konserniin kuuluvan yrityksen tuottamaa jätettä.

Jäteverolain soveltamisala on pysynyt samana ja jäteveroa kannetaan edelleen ainoastaan yleisille kaatopaikoille ja niihin rinnastettaville, pääasiassa toisten tuottamien jätteiden vastaanottamista varten perustetuille kaatopaikoille toimitettavista jätteistä. Verotusmenettelyyn sovelletaan valmisteverotuslain (182/2010) säännöksiä. Jäteverolaissa säädetään verotuksen toimittaminen ja sen valvonta valmisteverojen kantamisesta vastaavan tullilaitoksen tehtäväksi. Verovelvollisia ovat kaatopaikan pitäjät, joiden tulee rekisteröityä verotusta varten verovelvollisiksi. Kaatopaikan pitäjät ilmoittavat ja suorittavat veron neljännesvuosittain kaatopaikalle toimitetun jätteen määrän perusteella. Jätevero on välillinen vero, joka on tarkoitettu vyörytettäväksi jätteen vastaanottamisesta ja käsittelystä perittävään kokonaishintaan ja näin loppujen lopuksi jätteitä kaatopaikalle toimitettavien jätteiden tuottajien ja haltijoiden maksettavaksi. Vuodesta 2005 lukien jätevero on ollut 30 euroa jätetonnilta. Jäteveron tuotto vuonna 2009 oli noin 45 miljoonaa euroa.

Jätelainsäädäntö

Jäteverotukseen liittyy olennaisesti myös jätelainsäädäntö. Suomen voimassa olevan jätelainsäädännön muodostavat 1 päivänä tammikuuta 1994 voimaan tulleet jätelaki (1072/1993) ja jäteasetus (1390/1993) sekä lukuisia jätelain nojalla annettuja valtioneuvoston ja ympäristöministeriön päätöksiä ja asetuksia sekä eräitä sellaisenaan sovellettavia Euroopan unionin asetuksia.

Jätelain 75 §:n 1 kohdan nojalla on annettu ympäristöministeriön asetus yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta

(1129/2001), jäljempänä *jäteluettelo*. Jäteluettelo perustuu jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdan mukaisen jäteluettelon laatimisesta tehdyn komission päätöksen 94/3/EY ja vaarallisista jätteistä annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta tehdyn neuvoston päätöksen 94/904/EY korvaamisesta annettuun komission päätökseen 2000/532/EY. Luettelo on esimerkkiluettelo jätteistä. Se ei sisällä kaikkia jätteitä eivätkä siinä mainitut esineet tai aineet aina ole jätteitä. Esine tai aine on jätettä vain, jos se täyttää jätelaissa tarkoitetut jätteen tunnusmerkit.

Jäteluettelossa tähdellä (*) merkityt jätteet ovat ongelmajätteitä, ellei jäteasetuksen nojalla ole yksittäistapauksessa toisin päätetty. Luettelo koostuu kuusinumeroisilla tunnusnumeroilla varustetuista jätenimikkeistä sekä kaksi- ja nelinumeroisilla tunnusnumeroilla varustetuista nimikeryhmäotsikoista. Yksittäistä jätenimikettä tulee tarkastella yhdessä vastaavan nimikeryhmäotsikon kanssa. Jäte luokitellaan ympäristöministeriön asetuksen mukaan jätenimikkeisiin siten, että nimikeryhmistä 01—12 tai 17—20 etsitään jätteen alkuperää, lajia ja laatua vastaava kuusinumeroinen nimike lukuun ottamatta numeroihin 99 päättyviä nimikkeitä. Ellei asianmukaista nimikettä näin löydy, tutkitaan nimikeryhmät 13—15. Jos näinkään ei löydy soveltuva nimikettä, jäte luokitellaan nimikeryhmän 16 mukaisesti. Jos jäte ei kuulu nimikeryhmään 16, käytetään tunnusnumeroita 99 (jätteet, joita ei ole mainittu muualla).

Jäteluettelon mukaista luokitusta käytetään jätehuollon valvonnassa, seurannassa ja tilastoinnissa.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

2.2.1 EU:n lainsäädäntö

Jäteveroa koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä ei ole, mutta jäteverotuksessakin tulee ottaa huomioon yleinen unionin lainsäädäntö. Erityisesti tarkasteltaviksi tulevat EU:n kilpailuoikeus ja valtioneuvoston päätökset. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mää-

räykset rajoittavat valtion tukien käyttöä talouspolitiikan välineenä. Sopimuksen 107 artiklan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannon alaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Esimerkiksi veron porrastaminen tai verovapauden myöntäminen jollekin tuotteelle tai käyttäjäryhmälle täyttää lähtökohtaisesti valtiontuen tunnusmerkistön ja edellyttää siten komission hyväksyntää.

Jätteitä koskevaa EU:n lainsäädäntöä on sen sijaan olemassa. Euroopan unionin jätelainsäädäntö perustuu kuudennesta ympäristöä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseen (1600/2002/EY), jäljempänä *toimintaohjelma*. Toimintaohjelman yhtenä päämääränä on ympäristön ja ihmisen terveyden suojelun korkea taso. Toimintaohjelmassa annetaan tärkeimmät ympäristöä koskevat tavoitteet ja painopistealueet, jotka perustuvat ympäristön tilaa ja vallitsevaa kehitystä koskevaan arviointiin. Luonnonvarojen ja jätteiden kestävä käyttöä sekä jätehuoltoa ja luonnonvarojen hoitoa koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi on esitetty laajan välinevalikoiman, kuten taloudellisten ohjauskeinojen, käyttöä.

Euroopan unionin jätelainsäädännössä tärkeässä asemassa on myös 21 päivänä joulukuuta 2005 annettu komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle resurssien kestävä käytön edistämiseksi: jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja kierrätystä koskeva teemakohtainen strategia (KOM(2005) 666 lopullinen).

Yleissäädöksiä ovat jätteistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/12/EY, vaarallisista jätteistä annettu neuvoston direktiivi 91/689/ETY, jätteiden siirrosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 1013/2006 sekä jätetilastoista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 2150/2002. Jätteen käsittelyä koskevia säädöksiä ovat jätteenpoltosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/76/EY ja kaatopai-

koista annettu neuvoston direktiivi 1999/31/EY.

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 19 päivänä marraskuuta 2008 direktiivin jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (2008/98/EY), jäljempänä *jätedirektiivi*. Jätedirektiivi on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 12 päivänä joulukuuta 2010. Jätedirektiivillä pyritään edistämään jätteen synnyn ehkäisyä, uudelleenkäyttöä ja kierrätystä sekä yksinkertaistamaan nykyistä EU:n jättesäätelyä. Jätedirektiivillä vahvistetaan viisiportainen jätehierarchy, joka on jätteen synnyn ehkäisyä ja jätehuoltoa ohjaava periaate. Ensisijaisuusjärjestykseen sisältyy seuraavat viisi porrasta: jätteen synnyn ehkäisy, jätteen käsittely uudelleenkäyttöä varten, kierrätys, muu hyödyntäminen mukaan lukien energiahyödyntäminen ja viimeiseksi loppukäsittely. Järjestyksestä voidaan poiketa elinkaaritarkastelun ja kokonaisympäristövaikutusten arvioinnin perusteella. Jätedirektiivissä lisäksi selvennetään jätteen määrittelyä. Jätedirektiivissä säädetään muun muassa arviointiperusteista, joiden mukaan voidaan päättää, milloin tietty jäte lakkaa olemasta jätettä tai onko tietty materiaali sivutuotetta vai jätettä.

EU:ssa omaksutun jättepolitiikan ja lainsäädännön mukaan jätteiden hyödyntämistä on tehostettava. Jätedirektiivin vaatimuksen mukaan vuoteen 2020 mennessä kotitalouksista peräisin olevan metalli-, muovi- ja paperijätteen sekä muista lähteistä peräisin olevan samankaltaisen jätteen valmistelua uudelleen käytettäväksi ja kierrätystä on lisättävä 50 painoprosenttiin niiden kokonaismäärästä. Samoin vuoteen 2020 mennessä vaarattoman rakennus- ja purkujätteen valmistelua uudelleen käytettäväksi sekä kierrätystä ja muuta materiaalien hyödyntämistä on lisättävä vähintään 70 painoprosenttiin mukaan luettuna maanrakentamiskäyttö. Velvoite ei kuitenkaan koske maa- ja kiviainesjätettä. Edellisen lisäksi unionin jätelainsäädännössä asetetaan jättemateriaalikohtaisia kierrätys-, hyödyntämis- ja keräystavoitteita biohajojville jätteille sekä pakkaus-, auto-, sähkö- ja elektroniikka-, paristo- ja rengasjätteille.

2.2.2 Jäteverotus eräissä EU:n jäsenvaltioissa

Valtiovarainministeriö ja ympäristöministeriö teettivät vuoden 2008 keväällä selvityksen neljän eri jäteveromallin taloudellisista ja ympäristöllisistä vaikutuksista (Gaia Consulting Oy ja VATT, kesäkuu 2008). Selvityksessä on koottu tietoa muiden maiden käytössä olevista jäteveromalleista. EU:n 25 jäsenmaasta jäteveroa kannetaan 14 maassa. Bulgarian ja Romanian tietoja ei ollut saatavilla. Jäljempänä kuvataan pääpiirteittäin Ruotsin, Tanskan, Itävallan, Iso-Britannian ja Ranskan jäteveromalleja pääosin edellä mainitun selvityksen pohjalta.

Ruotsi

Ruotsin jäteverojärjestelmä on ehkä lähinnä tässä esityksessä ehdotettavaa jäteveroa. Ruotsissa kaatopaikoille toimitettavasta jätteestä on kannettu veroa vuodesta 2000 alkaen. Veroa kannetaan kaatopaikoille tai muille jätealueille sijoitettavasta vaarallisesta jätteestä sekä muusta jätteestä, kun vuotuinen sijoitusmäärä on yli 50 tonnia tai jätettä säilytetään kauemmin kuin kolme vuotta. Veroa on korotettu kolmesti ja sen määrä on nyt 435 kruunua eli noin 37 euroa tonnilta. Veroa ei kanneta sellaisista jätteistä, joiden kaatopaikkakäsittelylle ei ole ympäristön kannalta hyväksyttävää vaihtoehtoa tai joiden vähentämismahdollisuudet prosessia muuttamalla tai raaka-aineita vaihtamalla ovat rajalliset. Veroa ei tällä perusteella kanneta muun muassa maa- tai kiviaineksista. Komissio on todennut, ettei jäteveromalli edellytä valtioneuvoston päätösten mukaista ilmoitusmenettelyä.

Tanska

Tanskassa jäteveroa on kannettu vuodesta 1987 lähtien. Kotitalous- ja teollisuusjätteet ovat veronalaisia ja jäteveroa kannetaan rekisteröidyltä jätteenkäsittelylaitoksilta. Vuonna 2009 jätevero oli 375 kruunua eli noin 50 euroa tonnilta. Jäteveron alkuperäisenä tavoitteena on ollut kierrätyksen lisääminen, mikä onkin toteutunut. Tanskassa kaatopaikalle toimitetun jätteen osuus on yksi Euroopan alhaisimpia ja poltettavan jätteen osuus yksi korkeimmista. Jäteveron tavoitteena on kannustaa jätteiden vähentämiseen ja niiden kierrättämiseen.

teena on kannustaa jätteiden vähentämiseen ja niiden kierrättämiseen.

Itävalta

Itävallassa on vuodesta 1989 lähtien kerätty kaatopaikkaveroa, joka on rahoitustyyppinen ympäristövero. Nykyään veron piirissä ovat kaikki kaatopaikat mukaan lukien teollisuuden kaatopaikat ja muut yksityiset kaatopaikat. Vero on eriytetty kaatopaikan teknisen laadun ja jätetyypin mukaan. Vuodesta 2006 lähtien on lisäksi kannettu jätteenpolttoveroa. Viimeisen vuosikymmenen aikana kierrätyksen osuus jätteenkäsittelyssä on noussut ja kaatopaikkasijoittamisen osuus on pienentynyt.

Iso-Britannia

Iso-Britanniassa on kannettu vuodesta 1996 kaatopaikkaveroa, joka kohdistuu kaatopaikalle toimitettavaan jätteeseen. Veron suuruus riippuu siitä, onko kyse päästöjä synnyttävästä niin sanotusta aktiivisesta jätteestä vai inaktiivisesta jätteestä. Vuonna 2010 aktiivisen jätteen vero on 48 punttaa eli noin 60 euroa tonnilta ja inaktiivisen jätteen vero on 2,50 punttaa eli noin 3,20 euroa tonnilta. Maantäytössä ja kivilouhoksilla hyödynnettävä inaktiivinen jäte on vapautettu verosta. Porrastetun kaatopaikkaveron on arvioitu edistäneen kierrätyksen lisäämistä ja kaatopaikkajätteen vähentymistä.

Ranska

Ranskassa jäteveroa on kannettu vuodesta 1993 lähtien. Veroa kannetaan kaatopaikalle päätyvästä jätteestä. Veroa ei kanneta esimerkiksi teollisuuden omille kaatopaikoille toimitetusta kiinteästä jätteestä eikä rakennusalan kiinteistä jätteistä. Verotaso on alhainen. Jäteveron yhtenä tavoitteena on kannustaa jätteiden tehokkaampaan hyödyntämiseen ja kierrättämiseen. Tällä hetkellä suuri osa jätteistä päätyy kaatopaikalle tai polttoon, jota ei veroteta. Ranskassa ollaan uudistamassa ympäristöverotusta.

2.3 Nykytilan arviointi

Jäteverolaki on ollut voimassa vuodesta 1996 lukien. Tänä aikana lakiin ja sen rajauksiin ei ole tehty suuria muutoksia ja laki vaatii ajantasaistamista. Jäteveroon on esitetty kohdistuvan monenlaisia uudistustarpeita. Osa niistä on ollut esillä lähes koko jäteveron voimassaoloajan, osa taas on syntynyt erityisesti viime vuosina voimakkaasti kehittyneen jätehuoltoalan sekä lisääntyneen ympäristösääntelyn johdosta.

Eryityisesti nykyisen jäteverolain ongelmista esille ovat nousseet jäteverolain soveltamisala, epäselvyyttä aiheuttavat verovelvollisuussäännökset sekä jäteverolain verotomuudet, jotka aiheuttavat määrittely- ja tulkintaongelmia ja heikentävät kyseisten jätteiden hyötykäyttöä. Myös verotasoa on pidetty liian alhaisena verrattuna muun jätteenkäsittelyn kustannuksiin, ja jäteveron ohjausvaikutuksen on katsottu olevan vähäinen. Lisäksi verotuksen toimittamiseen liittyvänä ongelmana on nykyisessä jäteverolaissa eräiden käsitteiden epäselvyys.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaisesti jäteverotuksen uudistaminen.

Jätevero on niin sanottu kannustintyyppinen ympäristövero, jolla kerätään valtiolle verotuloja, mutta jonka ensisijaisena ympäristötavoitteena on jätteiden kaatopaikkakäsittelyn väheneminen ja hyötykäytön lisääminen. Ehdotetun lain tavoitteena on aiempaa kilpailuneutraalimpi ja EU:n lainsäädännön vaatimukset täyttävä verojärjestelmä, joka tukee osaltaan ympäristölainsäädännön jätteisiin kohdistuvia tavoitteita.

Lisäksi uudistuksen tavoitteena on saada jäteverotus vastaamaan nykyajan muuttunutta toimintaympäristöä. Esityksen lähtökohtana on tukea kaatopaikkasijoittamiselle vaihtoehtoisia jätteen käsittelytapoja. Kohdistamalla vero kaatopaikoille toimitettaviin jätteisiin pyritään ensisijaisesti tehostamaan jätteiden hyötykäyttöä ja kierrätystä.

Jätevero vaikuttaisi jätteen kaatopaikkasijoittamisen ja toisaalta jätteen hyödyntämisen välisiin hintasuhteisiin ja parantaisi näin myös jätteen synnyn ehkäisyn ja jätteen hyödyntämisen kannattavuutta. Veron ohjausvaikutus kohdistuisi kaatopaikan pitäjään ja sitä kautta myös yksittäiseen jätteen tuottajaan. Riittävän korkea verotaso lisäisi veron ohjausvaikutusta myös jätteen tuottajien kanalta.

Ehdotetun lain tavoitteena on kannustaa jätteen tuottajia ja kaatopaikan pitäjiä jätteiden synnyn vähentämistä ja jätteen hyödyntämistä edistäviin investointeihin ja toimintatapoihin. Vero voisi kannustaa myös yksittäisiä kotitalouksia vähän jätettä tuottaviin kuluspäätöksiin.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Yhtenä vaihtoehtona on tarkasteltu jäteverotuksesta luopumista. Jäteverosta luopuminen pienentäisi kaatopaikkakäsittelymaksua kolmanneksella ja suurin piirtein puolittaisi kaatopaikkakäsittelyn reaalihinnan jäteveron alaisilla yleisillä kaatopaikoilla. Teollisen kierrätys- ja esikäsittelytoiminnan kannattavuus laskisi, toiminta taantuisi ja kaatopaikoille sijoitettavan jätteen määrä kasvaisi sekä myös jätteen esikäsittelyn tehokkuus pienenis. Rakennusjätteen kaatopaikkakäsittely lisääntyisi hyödyntämisen sijaan. Lisäksi jäteverosta luopuminen tarkoittaisi valtion noin 50 miljoonan euron verotulojen vähennystä vuosittain. Jäteverosta luopumista ei edellä mainituista syistä pidetä tarkoituksenmukaisena.

Jäteverolain jättäminen nykyiselleen ei ole perusteltua johtuen siihen kohdistuvista useista muutostarpeista.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi jäteverolaki, joka korvaisi nykyisen jäteverolain.

Esityksessä ehdotetaan jäteveron piirissä olevan kaatopaikan käsite laajennettavaksi koskemaan yleisten kaatopaikkojen lisäksi myös yksityisiä kaatopaikkoja. Periaatteellisesti merkittävä muutos vahvistaisi jätevero-

tuksen yhdenvertaisuutta ja ympäristöohjauvuutta.

Nykyistä lakia vastaavasti jäteverolaissa tarkoitettuna kaatopaikkana ei pidettäisi jätteiden enintään kolmen vuoden pituista väli-varastointialuetta, maankaatopaikkaa eikä jätteiden kompostointi- tai hyödyntämisaluetta.

Ehdotuksen mukaan jäteveroa kannettaisiin niistä kaatopaikalle toimitettavista jätteistä, jotka olisivat teknisesti ja ympäristöperusteisesti hyödynnettävissä. Esityksessä verollisiksi säädetty jäteryhmät perustuisivat jäteluetteloon ja Ahvenanmaan osalta Ahvenanmaan maakuntaa koskevaan vastaavaan lainsäädäntöön. Ehdotetussa laissa säädettäisiin jäteluetteloon perustuen veronalaiset jäteryhmät neljän tai kahden numeron tarkkuudella. Tämä mahdollistaisi veron kohdistamisen ympäristö- ja terveysvaikutuksiltaan haitallisimpiin jätelajeihin sekä jätelajeihin, joiden kaatopaikkasijoittamiselle on olemassa teknisesti perusteltuja vaihtoehtoja ja jotka ovat teknisesti hyödynnettävissä.

Jätteen verollisuuden kannalta lähtökohtana olisi, että jäte on teknisesti hyödynnettävissä. Lisäksi verollisuuden edellytyksenä olisi, että ympäristö- ja terveyshyödyt olisivat haittoja suuremmat. Jäteveron piirissä olisivat jätelajit, joiden kaatopaikkasijoittamiselle on olemassa korvaava hyödyntämis- tai käsittelyvaihtoehto. Lisäksi tarkastelussa huomioitaisiin hyödyntämisestä tai käsittelystä saatava ympäristö- ja terveyshyöty. Veronalaisia olisivat ne jätteet, joiden hyödyntämisestä arvioidaan olevan hyötyä ympäristölle ja terveydelle.

Ehdotetut muutokset laajentaisivat ja yhdenmukaistaisivat jäteveron veropohjaa nykyisestä. Samalla ne vahvistaisivat jätehierarkian mukaista jätehuollon ensisijaisuusjärjestystä.

Verolliset jätteet lueteltaisiin ehdotettavan lain liitteen verotaulukossa. Verotaulukon jäteryhmät vastaisivat sisällöllisesti jäteluettelon nimikeryhmiä, mikä yhtenäistäisi ympäristö- ja verolainsäädännön kirjanpitoon liittyviä vaatimuksia ja vähentäisi näin verovelvollisten hallinnollisia kustannuksia.

Ehdotettavan lain määritelmässä tukeuduttaisiin jätelakiin vero- ja ympäristölainsäädännön käsitteiden ja jäteluokittelun yhtenäis-

syyden varmistamiseksi. Uuden jätelain valmistelu on parhaillaan käynnissä osana jätealan lainsäädännön kokonaisuudistusta. Lailla on tarkoitus muun muassa panna täytäntöön jätedirektiivi. Jätelain terminologiaan ja määritelmiin tehtävät täsmennykset aiheuttavat jäteverolakiin myöhemmin päivitystarpeita siltä osin, kun verolaissa viitataan jätelain määritelmiin. Lain toimeenpanon kannalta on tärkeää, että vero- ja ympäristölainsäädännön käsitteet ovat mahdollisimman pitkälle yhteneväiset.

Vero kohdistuisi teknisen ja ympäristöperusteisen hyödyntämismahdollisuuden perusteella jäteluettelon nimikeryhmiin 02, 03 01, 03 03, 04, 05, 07—09, 10 01, 10 02, 11 05, 12, 15, 16 01—16 03, 16 05—16 08, 16 10, 17 01—17 04, 17 09 sekä 18—20. Teknisten ja ympäristöperusteisten hyödyntämismahdollisuuksien rajallisuuden vuoksi vero ei kohdistuisi edellä mainituista ryhmistä lihan, kalan ja muiden eläinperäisten elintarvikkeiden valmistuksessa ja jalostuksessa syntyvistä jätteistä pesu- ja puhdistuslietteisiin (02 02 01), massojen, paperin ja kartongin valmistuksessa ja jalostuksessa syntyvistä jätteistä keittoliipeän hyödyntämisessä syntyvään soodasakkaan (03 03 02), voimalaitoksissa ja muissa polttolaitoksissa syntyvistä jätteistä savukaasujen rikinpoistossa syntyviin liete-mäisiin kalsiumpohjaisiin reaktiojätteisiin (10 01 07) eikä muihin kuin nimikkeessä 10 01 20 mainittuihin, jätevesien käsittelyssä toimipaikalla syntyviin lietteisiin (10 01 21) eikä myöskään rauta- ja terästeollisuudessa syntyvistä jätteistä kuonan käsittelyssä syntyviin jätteisiin (10 02 01) eikä muihin kuin nimikkeessä 10 02 13 mainittuihin kaasujen käsittelyssä syntyviin lietteisiin ja suodatuskakkuihin (10 02 14).

Uusia veronalaisia jäteryhmiä olisivat muun muassa suurelta osin massojen paperin ja kartongin valmistuksessa ja jalostuksessa syntyvät jätteet (nimikeryhmä 03 03), polttolaitoksissa syntyvät jätteet suurelta osin (nimikeryhmä 10 01) sekä romuajoneuvot eri liikennemuodoista ja romuajoneuvojen purkamisessa ja ajoneuvojen huollossa syntyvät jätteet (nimikeryhmä 16 01).

Sellaiset kaatopaikalle sijoitettavat jätelajit, joille ei ole olemassa kaatopaikkasijoittamista korvaavaa teknistä hyödyntämis- tai käsit-

telyvaihtoehtoa ja joiden hyödyntäminen ympäristöperusteisesti ei ole mahdollista, eivät ehdotetussa laissa ole verollisia. Nykyistä vastaavasti muun muassa kaatopaikalle toimitettavat mineraalien tutkimisessa, hyödyntämisessä, louhimisessa sekä fysikaalisessa ja kemiallisessa käsittelyssä syntyvät jätteet (nimikeryhmä 01) sekä maa-ainekset (nimikeryhmä 17 05) olisivat verottomia.

Jätteenpolton nopea laajentaminen on tarpeen biohajoavien jätteiden kaatopaikkakäsittelyä korvaavana laitospolttolaitteena. Jätteen polttokäytölle myönnetään sähkön tuotantotukea sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1260/1996) 8 §:n nojalla. Jätteenpolton energiaverohuojennukset ovat olleet tarpeen, mutta on katsottu, että niistä voidaan luopua vuoden 2010 lopussa. Suunnitteilla on kuitenkin vuoden 2011 alusta alkaen korvata kierrätyspolttoaineella tuotetun sähkön tuki vastaavan suuruusella kiinteällä tuotantotuella. Työ- ja elinkeinoministeriössä parhaillaan valmistellaan uusiutuville energialähteillä tuotettavan sähkön tuotantotukea koskevaa lakiesitystä. Lähivuosina kaatopaikkoja koskeva ympäristösääntely tiukentuu entisestään ja pienentää siten vähitellen veropohjaa. Tämän takia ja jäteveron jätetuottoon liittyvien tavoitteiden täyttyessä tulee myöhemmin ajankohtaiseksi tarkistaa, onko jäteverojärjestelmää perusteltua laajentaa koskemaan jätteenpoltoa. Tässä vaiheessa jätteenpoltoa ei ehdoteta verotettavaksi.

Kaatopaikkojen tiukentuneet laatuvaatimukset ovat johtaneet siihen, että kaatopaikkojen pohja- ja pintarakenteisiin tarvitaan suuria määriä materiaalia. Kaatopaikalla hyödynnettävän jätteen verottomuudella tuettaisiin ensikäytössä olevien raaka-aineiden korvaamista kaatopaikkarakenteissa jätteillä. Verottomuus varmistaisi rakentamisessa käytettävän maa- ja kallioperän aineksen ja toisaalta maa- ja kallioperäjätteen verokohtelun yhdenmukaisuuden. Ehdotuksen mukaan myös lasijätettä ja kaikenkokoista betonijätettä voitaisiin hyödyntää verotta kaatopaikalla toisin kuin nykyisin. Veroton kaatopaikkahyödyntäminen ei vaarantaisi lasi- ja betonijätteen nyttemmin jo vakiintunutta kierrätystä. Lisäksi ympäristöluvassa voidaan asettaa hyödyntämiselle laadullisia vaatimuksia ja näin ohjata esimerkiksi purettavat

betonirakenteet korvaamaan rakentamisessa maa-ainesta ja maabetonirakenteita sekä purkubetonin teräs terästeollisuudessa hyödynnettäväksi. On myös syytä huomata, että kierrätykseen soveltumattoman lasijätteen hyödyntäminen maarakentamisessa muualla kuin kaatopaikalla on sallittua ja verotuksen ulkopuolella.

Nykyisen lain mukaisia verottomuuksia, joita ovat saastunut maa-aines, joka voidaan sijoittaa kaatopaikalle, keräyspaperin puhdistuksessa syntyvä siustausjäte, voimalaitoksen rikinpoistojäte ja lentotuhka sekä jäte, joka hyödynnetään kaatopaikalla sen perustamisen, käytön, käytöstä poistamisen tai jälkihoidon kannalta välttämättömissä rakenteissa tai rakennuksissa, on tarkasteltu yleisperiaatteen mukaisesti. Mikäli niiden hyödyntäminen jäteveron yleisen periaatteen mukaisesti on teknisesti ja ympäristöllisesti mahdollista, ovat kyseiset jättejakeet verollisia. Tämän periaatteen mukaisesti ehdotetaan, että nykyisen lain mukaisista voimalaitosten rikinpoistojätteen (lukuun ottamatta savukaasujen rikinpoistossa syntyvän lietemäisen kalsiumpohjaisen reaktiojätteen) ja lentotuhkan verottomuuksista luovutaan. Keräyspaperin puhdistuksessa syntyvä siustausliete ehdotetaan säädettäväksi verottomaksi. Hallituksen käsityksen mukaan keräyspaperin siustauslietteen verottomuudelle olisi kuitenkin haettava Euroopan komission valtioneuvoston päätökseen.

Ongelmajätteet rajattaisiin veron ulkopuolelle, koska niiden käsittelyyn, loppusijoitukseen ja mahdolliseen kaatopaikkakäsittelyyn kohdistuu erityisvaatimuksia. Ongelmajätteiden erityiskaatopaikoille loppusijoitetaan vain sellaista ongelmajätettä, jota ei yleensä voida käsitellä muulla tavalla taikka jonka muusta käsittelystä aiheutuu merkittävää ympäristöhaittaa. Ongelmajätteiden loppusijoittamisen verottamiselle ei ole teknisiä eikä ympäristöllisiä perusteita.

Veron perustuisi jatkossakin kaatopaikalle toimitetun jätteen painoon ja kohdistuisi kaikkiin jätelajeihin samansuuruisena. Veron porrastaminen esimerkiksi jätteen haitallisuuden tai hyödyntämisasteen mukaan johtaisi muun muassa lain soveltamisalan määrittämiseen ja siitä aiheutuviin tulkin- taongelmiin sekä ohjauvaikutuksen hallinnan vaikeutumiseen. Olisi myös vaikeaa löy-

tää porrastamiselle sellainen objektiivinen kriteeristö, johon ei liittyisi kilpailuoikeudellisia eikä valtiontukeen liittyviä ongelmia.

Verotaso vaikuttaa veron ohjausvaikutukseen. Jos jäteveron taso on liian alhainen verrattuna muun jätteenkäsittelyn kustannuksiin, saattaa joidenkin jätevirtojen sijoittaminen kaatopaikalle olla hyödyntämistä edullisempaa. Tällöin jätevero ei osaltaan ohjaa jätettä riittävässä määrin kaatopaikkakäsittelyn sijasta hyötykäyttöön. Jätevero- ja kustannustasoon liittyy toisaalta myös kysymys jätteen laittomasta sijoittamisesta muualle kuin kaatopaikalle. Tasoltaan matalaa mutta valvonnaltaan tiukempaa jäteveroa on tästä johtuen pidetty kansainvälisesti yleisesti ottaen tarkoituksenmukaisempina kuin korkeaa verotasoa ja löyhempää valvontaa. Kansainvälisesti tarkastellen Suomen jäteveron taso on kuitenkin matala. Jäteverotason aiheuttamia haittoja hillitsee osaltaan se, että jätteen laitton sijoittaminen on suhteellisen tiukasti sanktioitu.

Jäteveroa korotettiin vuoden 2005 alusta 23 eurosta nykyiseen 30 euroon jätetonnilta. Ohjausvaikutuksen tehostamiseksi veroa ehdotetaan korotettavaksi 20 eurolla jätetonnilta. Korotus ehdotetaan toteutettavaksi kahdessa vaiheessa, jotta jätehuoltoalan toimijat osaisivat varautua veron nousuun. Veroa olisi ehdotuksen mukaan suoritettava 40 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle vuoden 2011 alusta alkaen ja 50 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle vuoden 2013 alusta alkaen.

Tarkoituksena on, että ehdotetun lain veropohjaa tarkasteltaisiin säännöllisesti. Tällä hetkellä hyödyntämiskelvottomien jätelajien hyödyntäminen saattaa jatkossa tekniikan ja ympäristölainsäädännön kehittyessä olla mahdollista. Veropohjan tarkastamisella varmistettaisiin, että veropohja pysyisi ajan tasalla ja olisi johdonmukainen kaikkien jätteen osalta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Jäteverotuksen veropohja laajenisi ehdotettavien muutosten vaikutuksesta noin kolmanneksella nykyisestä. Periaatteellisesti

merkittävämpi muutos olisi kuitenkin se, että kaikki kaatopaikat olisivat jäteveron piirissä niiden omistus- ja hallintasuhteista taikka jätteen alkuperästä riippumatta. Veropohjan muutoksen taloudelliset vaikutukset vuositasolla olisivat oletettu ohjausvaikutus huomioon ottaen noin 30 miljoonaa euroa. Veropohjan laajentamisen oletetaan ehdotetuilla verotasoilla lisäävän jäteveron ohjausvaikutusta siten, että kaatopaikkasijoituksen määrä yhdyskuntajätettä lukuun ottamatta laskee keskipitkällä aikavälillä noin kymmenen prosenttia nykyisestä. Yhdyskuntajätteen osalta ohjausvaikutuksen oletetaan jäävän siinä määrin vähäisemmäksi, että se kykenee ainoastaan hieman vähentämään jätemäärää.

Ehdotettu jäteveron korotus 30 eurosta 40 euroon jätetonnilta vuoden 2011 alusta lisäisi valtion verotuloja ilman veron ohjausvaikutusta noin 30 miljoonaa euroa vuositasolla. Vuonna 2011 veromuutoksen vaikutuksen verokertymään ennustetaan kuitenkin jäävän alle 20 miljoonaan euroon. Vuoden 2013 alusta veron korotus 40 eurosta 50 euroon jätetonnilta lisäisi jäteverokertymää oletettu ohjausvaikutus huomioon ottaen noin 20 miljoonalla eurolla.

Ehdotettavat muutokset jäteveron veropohjaan ja verotasoon lisäisivät vuositasolla valtion verotuloja keskipitkällä aikavälillä yhteensä noin 40 miljoonalla eurolla. Ottaen huomioon verovelvollisten mahdollisuus varautua ehdotettaviin muutoksiin, vuoden 2011 jäteverokertymän ennustetaan jäävän 90 miljoonaan euroon. Vuonna 2013 verokertymän ennustetaan veropohjan pienenevän vuoksi jäävän jäteveron korotuksesta huolimatta noin 90 miljoonaan euroon.

Ehdotetun jäteveron korotuksen suorat taloudelliset vaikutukset kotitalouksiin ja yksityisiin henkilöihin arvioidaan vuoden 2011 verotasolla olevan hieman yli 10 miljoonaa euroa vuodessa. Ottaen huomioon jättehuollossa syntyvien jätteen kustannusrasituksen kasvu, ehdotetun muutoksen vaikutus on vuoden 2011 verotasolla noin 15 miljoonaa euroa ottamatta huomioon veron ohjausvaikutusta. Vuoden 2013 verotasolla kustannusrasitus periaatteessa kaksinkertaistuu, mutta olettaen vero-ohjauksen toimivan kotitalouksiin ja yksityisiin henkilöihin kustannusrasi-

tuksen ennustetaan jäävän noin 20 miljoonaa euroon.

Elinkeinoelämään kohdistuvien taloudellisten vaikutusten arvioidaan vuoden 2011 verotasolla olevan noin 35 miljoonaa euroa mukaan lukien edellä jätehuollossa syntyvien jätteiden kustannusrasituksen kasvu. Merkittävin yksittäinen tekijä on kilpailuneutraliteetin vuoksi ehdotettavaksi tehtävä veropohjan tarkistus, josta aiheutuu noin 25 miljoonan euron verorasitus elinkeinotoiminnalle. Ehdotetun jäteveron korotuksen vaikutus on noin 10 miljoonaa euroa. Määrältään merkittävimpiä veropohjaan kuuluvia elinkeinotoiminnassa syntyviä jättejakeita olisivat voimalaitoksissa ja muissa polttolaitoksissa syntyvät jätteet, jotka lisäisivät alan verorasitusta vuoden 2011 verotasolla noin 24 miljoonaa euroa. Muita merkittäviä jättejakeita olisivat massojen, paperin ja kartongin valmistuksessa ja jalostuksessa syntyvät jätteet, jotka lisäisivät alan verorasitusta vuoden 2011 verotasolla noin kahdeksan miljoonaa euroa. Muiden toimialojen osalta kokonaisrasitus jäisi yhteensä alle viiteen miljoonaa euroon ja hajautuisi siinä määrin huomattavasti, että merkitys kyseisille toimialoille jäisi vähäisemmäksi. Tosiasiallinen verorasitus saattaa jäädä kuitenkin edellä laskettua pienemmäksi, koska kaikki jäteveron piiriin ehdotettavat jätteet ovat hyödynnettävissä ja monilta osin niiden hyödyntämistä on jo nykyisin jopa 80–90 prosenttia. Onkin oletettavaa, että vero ohjaisi jollain aikavälillä arvioitua merkittävämmän osan nykyisin kaatopaikalle päätyvästä jätteestä hyödyntämiseen vähentäen näin toisaalta verorasitusta ja verotuloja, mutta toisaalta myös jätteestä aiheutuvaa ympäristöhaittaa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Jäteveron laajentaminen yksityisiin kaatopaikkoihin lisäisi alkuvaiheessa tullin työtä uusien kaatopaikkojen rekisteröintivelvollisuudesta johtuen. Veron piiriin kuuluvien kaatopaikkojen määrä nousisi nykyisestä 61:stä noin 100:aan, mikä tarkoittaisi huomattavaa lisäystä verotettavien ja valvottavien kaatopaikkojen määrään. Toisaalta muun muassa verottomuusperusteiden vähenemi-

nen, kaatopaikan määrittelyyn liittyvän rajanvedon poistuminen ja verovelvollisuussäännöksen selkeyttäminen vähentäisivät lakiin liittyviä tulkintaongelmia ja niistä aiheutuvaa viranomaistyötä. Lisäksi veronalaiset jätteet perustuisivat jäteluetteloon, joten veropohja olisi selkeä. Edellä mainituilla perusteilla esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Jätelajin mukainen ja viralliseen jäteluokitukseen kytkeytyvä vero olisi myös veroteknisesti joustava. Veron kohdistumista voitaisiin tarvittaessa muuttaa suhteellisen helposti verolakia muuttamalla, jos jätteiden määrissä, laadussa ja hyötykäyttömahdollisuuksissa tapahtuu oleellisia muutoksia.

4.3 Ympäristövaikutukset

Suomessa syntyi vuonna 2007 jätettä noin 74 miljoonaa tonnia. Määrään ei sisälly maataloudessa hyödynnetty lanta eivätkä metsään jätetyt hakkuutähteet. Syntyneistä jätteistä noin 40 prosenttia hyödynnettiin materiaalina ja energiana. Mineraalisten maamassojen käytön lisäksi keskeistä on ollut metalli- ja puujätteiden hyödyntäminen. Puujätteitä käytettiin energiantuotannossa ja metsäteollisuudessa yhteensä yli 12 miljoonaa tonnia, likimain kaikki syntynyt puujäte.

Kaivosten osuus vuoden 2007 jättekertymästä oli lähes kolmannes ja jätelmäärä louhostäyttö pois lukien 24 miljoonaa tonnia. Lähes yhtä paljon jätemaata kertyi rakennussektorilta. Teollisuudesta jätteitä kertyi lähes 19 miljoonaa tonnia, palvelusektorilta ja kotitalouksilta yhteensä kolme miljoonaa tonnia. Yhdyskuntajätteitä syntyi vuonna 2008 yhteensä 2,8 miljoonaa tonnia. Materiaalina tästä määrästä kierrätettiin 32 prosenttia, energiana 17 prosenttia ja kaatopaikalle vietiin 51 prosenttia.

Jätteistä on vuonna 2009 ollut jäteveron piirissä 1,9 miljoonaa tonnia.

Jätehuolto on kehittynyt Suomessa voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kehitykseen on vaikuttanut erityisesti muuttunut Euroopan unionin jätelainsäädäntö, joka asettaa jätehuololle tiukat ja jatkosakin yhä tiukentuvat ympäristö- ja terveysvaatimukset. Myös jätehuollon toimintaympäristö on muuttunut suuresti. Yhdyskunta-

jätteiden hyödyntämis- ja käsittelylaitosten määrä on moninkertaistunut viimeisen viidentoista vuoden aikana. Jätteiden käsittelystä ja hyödyntämisestä on tullut monissa tapauksissa kannattavaa liiketoimintaa. Tiukentuneista vaatimuksista ja teknologian kehittymisestä huolimatta jätteiden hyödyntäminen aineena tai energiana ei ole edistynyt tarkistetun valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Jätteen energiahyödyntämisen ennustetaan lisääntyvän huomattavasti lähivuosina. Tällä hetkellä on käytössä kolme yhdyskuntajätettä polttavaa laitosta ja kuuden muun laitoksen suunnittelu tai lupaprosessi on lähtenyt käyntiin. Biohajoavien jätteiden käsittelyssä biokaasun tuotanto on hitaasti lisääntymässä.

Jäteluettelon jätenimikkeisiin kuuluvia jätteitä on arvioitu kvalitatiivisesti sen mukaan, onko niiden kaatopaikkakäsittelyä korvaava hyödyntäminen yleisesti ottaen teknillisesti mahdollista, ja edelleen sen mukaan, olisiko hyödyntämisestä ympäristölle syntyvä hyöty aiheutuvaa haittaa suurempi.

Veron piiriin tulisivat sellaiset jätenimikkeet, joiden jätteen hyödyntämisastetta arvioidaan voitavan veron vaikutuksella suurentaa. Veron piiriin ehdotetaan myös sellaisia jätteitä, joiden nykyistä hyödyntämisastetta voidaan edelleen tehostaa ja siten parantaa ympäristön tilaa. Tällaisia jätteitä ovat esimerkiksi erilaiset biohajoavaa jätettä sisältävät jätteet, joiden kaatopaikkakäsittelyn vähentäminen entisestään vähentää merkityksellisesti kaatopaikan kasvihuonekaasupäästöjä. Toisaalta veron ulkopuolelle jätettävien jätteiden hyödyntämisaste on nykyisellään matala eikä sitä arvioida voitavan parantaa merkityksellisesti taloudellisella ohjauksella. Tällaisia jätteitä ovat mineraalisessa muodossa olevat, mutta eri syistä vaikeasti materiaalina hyödynnettävät jätteet muun muassa erilaisista termisistä prosesseista ja rakentamisen ylijäämämaat sekä kaatopaikalle sijoitettaviksi soveltuvat ongelmajätteen kaatopaikkakriteerit täyttävät ongelmajätteet, joille ei ole kaatopaikkasijoittamista korvaavaa loppukäsittelytapaa.

Määrällisesti suurimpia veron piiriin kuuluvia jätelajeja olisivat yhdyskuntajäte (1,5 miljoona tonnia), voimalaitosten sekä rauta- ja terästeollisuuden tuhkat ja kuonat (0,7 mil-

joona tonnia), jätehuoltolaitosten jäte (0,4 miljoona tonnia), metsäteollisuuden jätteet (0,3 miljoona tonnia, luvussa ei ole huomioitu mahdollista keräyspaperin siistauslietteen verottomuutta) sekä rakentamisen jäte pois lukien pilaantuneet maa-aineet (0,1 miljoona tonnia). Lisäksi veron piirissä olisivat orgaanisen kemian prosessijätteet, maalien ja muiden pinnoitteiden valmistuksen jätteet, romuajoneuvot, sähkö- ja elektroniikkajäte, paristot ja akut, terveydenhoidon jätteet, maa- ja metsätalouden jätteet sekä eräät muut erityiset jättejakeet, niiltä osin kuin ne eivät ole ongelmajätettä.

Sellaiset kaatopaikalle sijoitettavat jätelajit, joille ei ole olemassa kaatopaikkasijoittamista korvaavaa teknistä hyödyntämis- tai käsittelyvaihtoehtoa, on ehdotetussa laissa rajattu veron ulkopuolelle. Vero ei näin ollen koskisi kaatopaikoille sijoitettavaa mineraalijätettä (15 miljoonaa tonnia), epäorgaanisissa kemian prosesseissa syntyviä jätteitä (2,4 miljoonaa tonnia), puunjalostusteollisuudessa syntyvää soodasakkaa (0,17 miljoonaa tonnia), termisissä prosesseissa syntyviä jätteitä pois lukien voimalaitosten sekä rauta- ja terästeollisuuden tuhkat ja kuonat (1,2 miljoonaa tonnia), materiaalien kemiallisen pintakäsittelyn jätteitä (0,5 miljoonaa tonnia) eikä öljy-, polttoneste- ja liuotinjätteitä (0,003 miljoona tonnia).

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettavat muutokset vahvistaisivat jäteveron ohjausvaikutusta ja osaltaan voisivat vaikuttaa eri toimijoiden valintoihin siten, että niissä otetaan paitsi huomioon jätteen hyödynnettävyys, myös mahdollisesti jätteen kokonaisuusmäärä.

Ehdotettava veropohjan uudelleen määrittely parantaisi kilpailuneutraliteettia koko jätesektorilla. Esimerkiksi jätehuollossa erilaiset kaatopaikat ja niiden toimijat olisivat verotuksellisesti yhtäläisessä kilpailutilanteessa. Samoin se voisi jopa lisätä eri toimialoilla niiden sisäistä kilpailuneutraliteettia poistamalla osittain sattumanvaraisestikin määräytyneen mahdollisuuden hyödyntää esimerkiksi jonkun toisen toimialan toimijan verotonta kaatopaikkaa.

Ehdotettavista muutoksista yhteiskunnallisten vaikutusten oletetaan kokonaisuudessaan jäävän kohtuullisiksi ja suurelta osin positiivisiksi. Yksittäisten toimijoiden kohdalla ehdotettavat muutokset voivat kuitenkin edellyttää sopeutumista, joka ainakin lyhyellä aikavälillä voi aiheuttaa lisäkustannuksia.

5 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä ympäristöministeriön ja Tullihallituksen kanssa.

Hallitusohjelman mukaisesti valtiovarainministeriö asetti marraskuussa 2007 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää jäteverotuksen uudistamista kartoittamalla jäteveron epäkohdat ja ratkaisumahdollisuudet epäkohtien poistamiseksi. Työryhmä jätti huhtikuussa 2009 muistionsa valtiovarainministeriölle (Jäteverotuksen kehittäminen 18/2009). Jäteverotuksen selvitystyöryhmän työstä järjestettiin laaja kuuleminen.

Työryhmä käsitteli toimeksiantonsa mukaisesti nykyisen jäteverojärjestelmän kehittämiseksi kilpailuneutraliteetin parantamista hylkyjätteen jäteverotuksessa, jäteveron koroittamista, veron porrastamista ja jätteiden polton verotusta. Työryhmä selvitti myös toisaalta jäteverosta luopumista ja toisaalta jäteveron laajentamista yksityisiin kaatopaikoihin. Työryhmä esitti toimia jäteverojärjestelmän kilpailuneutraliteetin parantamiseksi, veron vaiheittaista korottamista ja eräitä muita teknisempiä muutoksia. Työryhmän mukaan ei ollut tarkoituksenmukaista aloittaa jätteenpolton verottamista, mutta jätteenpolton tukemisesta tulisi luopua. Työryhmä ei myöskään esittänyt jäteveron laajentamista. Työryhmän mukaan jäteverolakia ei tulisi muuttaa säännöksiin, jotka voidaan tulkita komission hyväksyntää vaativaksi valtioneuvoksi.

Lain valmistelussa on käytetty hyväksi työryhmän tekemää muistiota.

Lain valmistelun aikana on oltu yhteydessä Euroopan komission kilpailun pääosastoon, joka ei ole nähnyt välttämättömäksi käyttää Euroopan unionin valtioneuvoston mukaisista ilmoitusmenettelyä ehdotettuun lakiin. Lain periaatteesta poikkeaviin verottomuuksiin kuten keräyspaperin siistauslietteen ve-

rottomuuteen olisi haettava valtioneuvostokomissiolta.

Esityksestä pyydettiin lausunto maa- ja metsätalousministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Kilpailuvirastolta, Kuluttajavirastolta, Tullihallitukselta, Suomen ympäristökeskukselta, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukselta, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Tekes – teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuskeskukselta, Thule-instituutilta, Green Net Finland ry:ltä, CLEEN Oy:ltä, Autoalan keskusliitto ry:ltä, Autoliitto ry:ltä, Autotuojat ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitto ry:ltä, Energiateollisuus ry:ltä, Greenpeace ry:ltä, Infra ry:ltä, Jätelaitosyhdistys ry:ltä, Kemianteollisuus ry:ltä, Kuluttajat – Konsumenterna ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry:ltä, Maan ystävät ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen kuluttajaliitto ry:ltä, Suomen Kuntaliittoa, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Teknologiateollisuus ry:ltä, Veronmaksajain keskusliitto ry:ltä, Ympäristöyritysten Liitto ry:ltä ja Maailman luonnonsäätiön (WWF) Suomen rahastolta.

Lausunnoissa on esitetty erilaisia täsmennyksiä ja lisäyksiä esitykseen ja sen perusteluihin. Ne on pyritty ottamaan huomioon. Ehdotusta on yleisesti ottaen pidetty kannatettavana, koska jatkossa yleisten ja yksityisten kaatopaikkojen verokohtelu olisi yhdenmukaista ja ympäristötavoitteet tulisivat otettua paremmin huomioon. Lausunnoissa on

tuotu esiin, että pilaantuneilta alueilta kaive-
tun maa-aineksen tulisi olla veronalaista. Li-
säksi lausunnoissa on esitetty, että jätteen
massapolttoa tulisi verottaa. Näitä ei kuiten-
kaan ehdoteta esityksessä mainituilla perus-
teilla. Lausunnoissa on myös esitetty väli-
rastoinnin kolmen vuoden määräaikaan piden-

nettäväksi. Tätä ei kuitenkaan ehdoteta esi-
tyksessä mainituilla perusteilla.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousar-
vioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi
sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momentissa
säädetäisiin siitä, että kaatopaikalle toimitet-
tavasta jätteestä on maksettava veroa valtiol-
le. Verotus kohdistuisi vain jätteiden kaato-
paikkakäsittelyyn. Muu jätteiden käsittely,
muun muassa käsittely ongelmajätelaitoksissa
ja jätteenpolttolaitoksissa, jäisi edelleen
veron ulkopuolelle. Momentti vastaisi sana-
muodoltaan voimassa olevaa lakia, mutta
muuttuisi sisällöllisesti johtuen ehdotetuista
kaatopaikan ja jätteen määritelmistä.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin lain
soveltamisalan ulkopuolelle jätettävistä jät-
teistä. Näitä olisivat jätelain ja Ahvenanmaal-
la jätehuollosta annetun maakuntalain
(1981:31) määritelmän mukaiset ongelmajät-
teet. Ongelmajätteellä tarkoitetaan jätettä, jo-
ka kemiallisen tai muun ominaisuutensa takia
voi aiheuttaa erityistä vaaraa tai haittaa ter-
veydelle tai ympäristölle. Ongelmajätteet on
lueteltu sitovasti jäteluettelossa. Jäteluettelon
ongelmajätteet vastaavat jätedirektiivin on-
gelmajätteitä.

2 §. Toimivaltainen viranomainen. Jätevero
on valmisteverojen kaltainen vero, jonka
kantamiseen soveltuvat valmisteveroja kos-
kevat menettelyt. Tulli kantaa valmisteverot,
joten jäteverotuksen toimittaminen ja vero-
tuksen valvonta ehdotetaan säilytettäväksi
tullilaitoksen tehtävänä. Ehdotetussa pykä-
lässä ei kuitenkaan enää säädetäisi toimival-
tuuksien jakautumisesta tullilaitoksen sisällä
vaan sisäinen työnjako määräytyisi valmiste-
verotuslain 4 §:n nojalla Tullihallituksen
määräyksellä.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentissa
määriteltäisiin lain keskeisimmät käsitteet.
Määritelmät ovat mahdollisimman pitkälle
yhdenmukaiset ympäristölainsäädännön vas-

taavien määritelmien kanssa lain toimeenpa-
non ja viranomaisyhteistyön selkeyttämiseksi
sekä verovelvollisten hallinnollisen taakan
keventämiseksi.

Jätteellä tarkoitettaisiin pykälän 1 momen-
tin 1 kohdan mukaan sellaista jätelaisaa tar-
koitettua jätettä, joka on yksilöity ehdotetun
lain liitteen verotaulukossa. Koska jätelakia
ei sovellettaisi räjähdysvaarallisista aineista
annetussa laissa (263/53) tarkoitettuun räjäh-
dystarvikkeen jätteeseen, ydinenergialaissa
(990/1987) tarkoitettuun ydinjätteeseen, sä-
teilylaissa (592/1991) tarkoitettuun radioak-
tiiviseen jätteeseen eikä meren pilaantumisen
ehkäisemisestä annetussa laissa (298/1979)
tarkoitettua luvan nojalla mereen sijoitetta-
vaan jätteeseen, rajautuisivat nämä jätteen
käsitteen ulkopuolelle jatkossakin. Ollakseen
ehdotetussa laissa tarkoitettua jätettä, jätteen
tulisi ensinnäkin olla jätelaisaa tarkoitettua
jätettä ja toiseksi sen pitäisi sisältyä johonkin
lain liitteen verotaulukon veroryhmistä.

Jätelaisaa jäte on määritelty aineeksi tai
esineeksi, jonka sen haltija on poistanut tai
aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen
poistamaan käytöstä. Tätä jätelain yleistä
määritelmää on täsmennetty jäteluettelolla.
Jäteluettelon jaottelua käytetään muun muas-
sa luokittelemaan jätelajit ympäristöhallin-
non lupa- ja ilmoitusmenettelyssä, jätekirjan-
pidossa ja tilastoissa.

Veronalaiset jätteet lueteltaisiin verotaulu-
kossa. Säädetävän lain tavoitteena on vähen-
tää kaatopaikalle päätyvän jätteen määrää ja
lisätä jätteiden hyödyntämistä. Veronalaisiksi
ehdotetaan säädetäviksi kaikki ne jätteet,
joiden verottamisella olisi kaatopaikalle pää-
tyvän jätteen määrän vähentämiseen ja jättei-
den hyödyntämisen lisääntymiseen kohdistu-
va ohjausvaikutus. Veronalaisuuden kriteeri-
nä olisi näin ollen jätteen hyödynnettävyys.

Veron piirissä olisivat jätteet, joiden hyödyntämiselle on olemassa teknisiä ja ympäristöllisiä perusteita. Hyödyntämisen tulisi olla ensinnäkin teknisesti mahdollista. Toiseksi hyödyntämisen ympäristöhyötyjen tulisi olla haittoja suuremmat.

Verotaulukon jaottelu vastaisi jäteluettelon jaottelua siten, että verotaulukkoon jätteet otettaisiin osin kahden-, osin neljännumeron tarkkuudella ilmaistavina veroryhminä. Yksityiskohtaisempi jaottelu ilmenisi verotaulukon pohjana olevasta jäteluettelosta. Jäteluettelon tähdellä merkityt jätteet ovat ongelmajätteitä, jotka olisivat 1 §:n 2 momentin nojalla lain soveltamisalan ulkopuolella.

Momentin 2 kohtaan sisältyvä jätteen hyödyntämisen määritelmä vastaisi jätelaissa olevaa hyödyntämisen määritelmää. Hyödyntämiseksi katsottaisiin myös kierrätys, jolla tarkoitetaan jätteen hyväksikäyttöä materiaalina. Määritelmä vastaisi nykyistä lakia.

Momentin 3 kohdassa jätteen käsittelyllä tarkoitettaisiin esimerkiksi jätteen loppusijoittamista jätepenkereeseen tai polttoa ilman energian talteenottoa. Toisin kuin nykyisessä laissa, määritelmään ei sisällytetä mainintaa vaarattomaksi tekemisestä. Jätteen käsittelyn määritelmä olisi sisällöllisesti suppeampi kuin jätelaissa.

Momentin 4 kohdan mukaisen kaatopaikan määrittelyssä ei enää annettaisi merkitystä sille, kuka ylläpitää jätteen käsittelypaikkaa tai kenen tuottamia jätteitä käsittelypaikalle sijoitetaan. Muutos olisi periaatteellisesti merkittävä yhdenmukaistaessaan yksityisten ja yleisten kaatopaikkojen verokohtelun. Yksityisten tuotantolaitosten ylläpitämille ja kuntien ylläpitämille kaatopaikoille maan päälle tai maahan sijoitettava momentin 1 kohdan määritelmän mukainen jäte olisi yhtälailla veronalaista riippumatta kaatopaikan pitäjältä tai jätteen alkuperästä.

Verovelvollisuuden syntymisen kannalta on oleellista, milloin jätteiden sijoittamisessa katsottaisiin olevan kyse kaatopaikan pitämisestä. Jotta verovelvollisuudesta säädettäisiin laissa riittävän yksiselitteisesti perustuslain 81 §:ssä edellytetyllä tavalla, täsmennettäisiin kaatopaikan määritelmää nykyiseen verrattuna siten, että jätteen sijoittamisen käsittelypaikalla tulisi olla sellaista toimintaa, joka edellyttää ympäristönsuojelulain

(86/2000) 28 §:n 1 momentin ja 2 momentin 4 kohdan sekä ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n 13 kohdan d alakohdan mukaista ympäristölupaa. Sellainen jätteen sijoittaminen luontoon, joka ei olisi ympäristöluvanvaraista kaatopaikkatoimintaa, ei synnyttäisi myöskään velvollisuutta maksaa jäteveroa.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin ne alueet, joita ei pidettäisi kaatopaikkoina ja joille toimitettava jäte ei näin ollen olisi veronalaista. Kyseisten alueiden tulisi valvonnallisista syistä olla selkeästi eroteltu muista alueista. Erottelu voitaisiin toteuttaa esimerkiksi aidan, tien tai maisemoinnin avulla. Säännökset vastaisivat sisällöllisesti nykyistä jäteverolakia.

Ehdotetun 2 momentin 1 kohta mahdollistaisi edelleen jätteen alle kolme vuotta kestävä välivarastoinnin verottomana ennen jätteen ennakoitavissa olevaa hyödyntämistä tai käsittelyä. Kolme vuotta on arvioitu olevan ympäristöllisistä, valvonnallisista sekä taloudellisista syistä tarkoituksenmukainen enimmäisaika hyödyntämisen järjestämiseksi. Välivarastointialuetta koskevat säännökset eivät vastaisi täysin jätelain nojalla annetun kaatopaikkoja koskevan valtioneuvoston päätöksen (861/1997) säännöksiä, joten on mahdollista, että ympäristölainsäädännössä kaatopaikkana pidettäisiin aluetta, joka tämän lain mukaisesti olisi edelleen väliaikainen varastointialue.

Momentin 2 kohdan mukaan niin sanottuja maankaatopaikkoja ei pidettäisi laissa tarkoitettuina kaatopaikkoina. Ympäristön kannalta vaarattomien maan ja kallioperän ainesten verottamiselle ei ole ympäristöllisiä perusteita. Tällainen alue olisi hallinnollisen työn minimoimiseksi tarkoituksenmukaisinta rajata kokonaan lain ulkopuolelle.

Alue, jossa yksinomaan kompostoidaan tai muuten biologisesti käsitellään erilliskerättyä biojätettä, jäisi 2 momentin 3 kohdan mukaan edelleen verotuksen ulkopuolelle. Biojätteeseen rinnastettaisiin jäteveden puhdistamon liete. Kompostointilaitoksen tuottaman kompostimassan jälkikompostointi ja biokaasua tuottavan mädätyslaitoksen mädätteen kompostointi toteutetaan tavallisesti aumakompostointina, jossa jäte läjitetään aumoissa.

Jätteen hyötykäytön lisäämistä koskevan tavoitteen mukaisesti jätteiden hyödyntämisalueet ehdotetaan 2 momentin 4 kohdassa edelleen rajattaviksi kaatopaikkakäsitteen ulkopuolelle. Jätteen hyödyntämisen arvioinnissa nojaututtaisiin kohteen ympäristölupaan.

Jätteen loppusijoitukseen käytettävä kaatopaikka-alue on useissa tapauksissa osa toiminnaltaan laaja-alaista jätteenkäsittelykeskusta. Keskuksessa vastaanotetaan kaatopaikalle loppusijoitettavan sekajätteen lisäksi muun muassa erilliskerätyjä jätejakeita, kuten biojätteitä ja rakennusjätteitä, jatkokäsittelyä ja hyödyntämistä varten. Jäteveronalainen kaatopaikkajäte sijoitetaan kaatopaikan jätepenkereeseen, joka puolestaan on erillään muista mahdollisista toiminnoista, esimerkiksi välivarastoitavan jätteen läjitysalueesta, kompostointialueesta ja maankaatopaikasta. Lain tarkoituksena kaatopaikkana pidettäisiin siis vain tällaista jätepengertä eli jätteen loppusijoituspaikkaa.

4 §. Verovelvollisuus. Kaatopaikan pitäjällä tarkoitettaisiin sitä, joka kulloinkin vastaa kaatopaikasta. Kaatopaikan pitäjiä voisivat olla esimerkiksi kaatopaikkaa pitävä kuntayhtymä, kuntien yhteisömuotoisessa oleva osakeyhtiömuotoinen jätelaitosyhtiö tai yksityinen jätealan yritys taikka tuotantolaitos, joka ylläpitää kaatopaikkaa oman tuotanto- toimintansa jätteitä varten. Kaatopaikan pitäjä olisi kaatopaikkaa koskevan ympäristöluvan haltija tai, jos ympäristöluvan hakeminen olisi laiminlyöty, sen hakemiseen velvollinen. Sisällöllisesti säännös poikkeaisi nykyisestä laista, koska kaatopaikan pitäjiä olisivat kaatopaikan ehdotetun määritelmän mukaisesti jatkossa myös niin sanottujen yksityisten kaatopaikkojen ylläpitäjät.

5 §. Veron määrä. Pykälässä säädettäisiin veron suuruudesta. Vero määräytyisi jätteen painon perusteella. Lakiin ei enää sisällytetäisi nykyistä jätteen tilavuuspainoihin perustuvaa muuntokerrointaulukkoa. Taulukosta voitaisiin luopua, sillä kaatopaikalla tulee valtioneuvoston kaatopaikkoja koskevan päätöksen mukaan olla jätteen punnitsemista varten vaaka, jos kaatopaikalle sijoitetaan jätettä enemmän kuin 30 000 kuutiometriä vuodessa. Yksittäistapauksissa voitaisiin tar-

peen mukaan käyttää kyseessä olevan jätteen keskimääräistä tilavuuspainoa.

6 §. Verottomuus. Pykälässä säädettäisiin kaatopaikalla hyödynnettävän jätteen verottomuudesta. Esimerkiksi asfalttijätettä voidaan hyödyntää kaatopaikkateissa, tiilimurskaa pintarakenteissa sekä ensisijaisen käyttötarkoituksen kannalta huonolaatuista roskaista kompostituotetta kaatopaikan verhoilussa. Toisin kun nykyisessä laissa, myös lasijätteen ja kaikenkokoisen betonimurskeen hyödyntäminen kaatopaikkarakenteissa olisi verotonta. Kierrätykseen soveltumaton lasimurska soveltuu teknisesti hyvin käytettäväksi esimerkiksi kaatopaikan kaasunkeräys- ja kuivatusrakenteissa, missä sitä on verollisena hyödynnettykin.

Verottomaksi hyväksyttävän hyödyntämisen tulisi olla suunnitelmallista eli hyödyntämiskohde olisi tiedettävä jo jätettä kaatopaikalle toimitettaessa. Jätteen tulisi myös ominaisuuksiensa puolesta soveltua käytettävään kohteeseen. Hyödyntämisen verottomuutta arvioitaessa kaatopaikan ympäristölupaa tai valvontaviranomaisen ratkaisua ja sen laadullisia ja määrällisiä rajoituksia olisi perusteltua pitää vahvana viitteenä siitä, että kyse on jäteverolaissa tarkoitettusta verottomasta hyödyntämisestä. Kaatopaikalla hyödynnettävän jätteen verottomuuteen on liittynyt joitakin käytännön ongelmia, kuten ylisuurien massamäärien tai rakennekerrospaksuuksien käyttöä maarakenteissa. Ne ovat kuitenkin ratkaistavissa ympäristövalvontaa tehostamalla.

Verottomuusperusteessa ei enää mainittaisi kaatopaikan jälkihoidon aikaista hyödyntämistä. Kaatopaikan käytöstä poistamista seuraa noin 30 vuotta kestävä jälkihoitovaihe, jonka kuluessa toimeenpantavat jälkihoitotyöt rinnastuvat muussa maanrakentamisessa tehtäviin tavanomaisiin maanrakennustöihin myös jättemateriaalien hyötykäytön osalta.

Verottomista jätteistä olisi sisällytettävä tieto jäteveroilmoitukseen ja niistä olisi pidettävä kirjaa verotuksen oikeellisuuden tarkistamista varten nykyiseen tapaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin keräyspaperin siustauslietteen (03 03 05) verottomuudesta. Keräyspaperin siustausliete on teknisesti ja ympäristöperusteisesti hyödynnettävissä, joten se olisi lain yleisen periaat-

teen mukaan lähtökohtaisesti veronalainen. Keräyspaperin siistauslietteeseen liittyy kuitenkin erityispiirteitä, mistä johtuen kaatopaikalle muista jätteistä eroteltuna toimitettava keräyspaperin siistausliete säädettäisiin verottomaksi. Keräyspaperin siistausliete olisi verotaulukon mukaan veronalainen, mutta verottomuutta alettaisiin soveltaa verotaulukon estämättä tällä erityissäännöksellä sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona Euroopan komissio on hyväksynyt verottomuuden.

7 §. Verotettavat määrät. Vero määrättäisiin kultakin verokaudelta verollisesta jätteestä, joka verokauden aikana on toimitettu kaatopaikalle. Hallinnollisen työn minimoimiseksi ehdotetaan, että verokautena säilyisi valmisteverotuksessa sovellettua kalenterikuukautta pidempi neljännesvuosi. Verokauden pituudella on merkitystä veron ilmoittamisen ja suorittamisen lisäksi laskettaessa verotusta koskevia oikaisu- ja valitusaikoja sekä veronsaajan jälkiverotusoikeutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, kuinka verotus toimitettaisiin, jos välivarasointialueella säilytettäisiin jätettä kolme vuotta tai pidempään. Vero määrättäisiin tällöin kaikista alueella olevista jätteistä, ja kaikki jätteet katsottaisiin toimitetuiksi kaatopaikalle sinä ajankohtana, jona kolmen vuoden määräaika täyttyy. Tarkastelu olisi jäte-eräkohtainen ja tapahtuisi FIFO-periaatetta noudattaen. Tämä tarkoittaa, että samanlainen jäte katsottaisiin poistetuksi alueelta siinä järjestyksessä, jossa se on alueelle tuotu. Veroa määrättäessä jätteisiin sovellettaisiin, mitä tässä laissa säädetään kaatopaikalle toimitetusta jätteestä. Pykälä vastaisi nykyistä lakia.

8 §. Vähennysoikeus. Pykälässä säädettäisiin verovelvollisen oikeudesta saada kaatopaikalta poisviedystä jätteestä maksettu vero takaisin. Säännös kannustaisi toimittamaan jo kertaalleen kaatopaikalle sijoitetun jätteen esimerkiksi hyödynnettäväksi. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain säännöstä. Palautus toteutettaisiin pykälän 1 momentin mukaan siten, että kunkin verokauden aikana kaatopaikalle toimitetusta jätteestä suoritettavaksi tulevasta verosta vähennettäisiin saman verokauden aikana poisviedystä jätteestä suoritettu vero. Vähennys voitaisiin

tehdä sellaisesta jätteestä, joka kaatopaikalle vietäessä on ollut verollista ja jonka kaatopaikan pitäjä osoittaa vieneensä pois.

Jos kaatopaikalta verokautena poisvietävän jätteen määrä olisi suurempi kuin sinne toimitettavan verollisen jätteen määrä, saisi vähentämättä jääneen veron määrän vähentää myöhemmin. Pykälän 2 momentin mukainen oikeus rajattaisiin valvonnallisista syistä koskemaan saman kalenterivuoden myöhempiä sekä seuraavan kalenterivuoden verokausia.

9 §. Rekisteröitymisvelvollisuus. Verotuksen toimittaminen ja valvonta edellyttävät, että kaatopaikan pitäjät ilmoittautuvat verovelvollisiksi. Pykälän 1 momentin mukainen kirjallinen ilmoitus olisi annettava tulliviranomaiselle ennen kaatopaikkatoiminnan aloittamista.

Aloittamisilmoituksen perusteella kaatopaikan pitäjä merkittäisiin pykälän 2 momentin mukaan tulliviranomaisen ylläpitämään rekisteriin. Rekisteriä ylläpidetään valmisteverotuslain 30 §:n nojalla ja siihen merkitään valmisteverotuslain 30 §:n mukaan verotuksen toimittamista tai verojen palauttamista varten tarpeelliset tiedot. Näitä olisivat muun muassa verovelvollisen nimi ja osoite sekä kaatopaikan osoite.

Verotuksen oikeellisuuden ja rekisteritietojen ajantasaisuuden vuoksi 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kaatopaikan pitäjälle velvollisuus ilmoittaa kaatopaikkatoiminnan lopettamisesta. Kaatopaikka olisi laissa tarkoitettulla tavalla poistettu käytöstä, kun sille ei enää toimitettaisi veronalaisia jätteitä joko verollisina sijoitettaviksi tai verottomasti kaatopaikalla esimerkiksi jätepenkereen peittämisessä hyödynnettäviksi.

10 §. Ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta antaa veroilmoitus. Ehdotuksen mukaan jäteveroilmoituksen viimeinen jättöpäivä olisi edelleen seuraavan kalenterikuukauden 12 päivä. Määräpäivä poikkeaisi valmisteveroilmoitusten yleisestä määräpäivästä veroilmoitusten viranomaiskäsitteilyn tarkoituksenmukaiseksi jaksottamiseksi ja järjestämiseksi. Veroilmoitus olisi annettava valvonnallisista syistä kustakin kaatopaikasta erikseen, eikä Tullihallitukselle ehdoteta säädettäväksi nykyisen lain mukaista oikeutta määrätä yhteisen veroilmoituksen antamisesta. Kaatopaikkakohtaisten tietojen

ilmoittaminen varmistaisi tulliviranomaisten ja ympäristöviranomaisten jätemäärätietojen vertailtavuuden. Tarvetta antaa yhteinen veroilmoitus kahdesta tai useammasta kaatopaikasta ei ole myöskään käytännössä ilmenyt.

11 §. Kirjanpitovelvollisuus. Verovelvollisen ilmoituksen perustuvan verotuksen oikeellisuuden valvonta toteutettaisiin pääasiassa jälkikäteisellä kirjanpidon tarkastuksella. Valmisteverotuslain 11 luvun kirjanpitovelvollisuutta koskevat säännökset eivät sellaisenaan soveltu jätEVEROTUKSEEN, joten lakiin ehdotetaan otettavaksi nykyistä lakia vastaavasti oma säännös kaatopaikan pitäjän kirjanpitovelvollisuudesta. Verotaulukon jäte-ryhmät vastaisivat sisällöllisesti jäteluettelon nimikeryhmiä, mikä yhtenäistäisi ympäristö- ja verolainsäädännön kirjanpitoon liittyviä vaatimuksia ja vähentäisi näin verovelvollisten hallinnollista työtä ja kustannuksia.

12 §. Viranomaisten tietojenvaihto. Ehdotetulla säännöksellä varmistettaisiin tulliviranomaisten ja ympäristöviranomaisten välinen tietojenvaihto salassapitosäännösten estämättä. Säännös vastaisi sisällöllisesti nykyistä lakia. Pykälän 1 momentin perusteella tulliviranomaisella olisi oikeus saada verotusta ja sen valvontaa varten tietoja ja asiakirjoja ympäristölainsäädännön mukaisilta lupa- ja valvontaviranomaisilta. Näitä ovat jätelain ja ympäristönsuojelulain mukaan muun muassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset. Ahvenanmaalla lupa- ja valvontaviranomainen on ympäristönsuojelusta annetun maakuntalain (Ålands författnings-samling 2008:124) mukaan Ahvenanmaan ympäristön- ja terveydensuojeluviranomainen. Käytännössä tietojensaanti koskisi muun muassa ympäristöhallinnon VAHTI-rekisteriin tallennettuja tietoja kaatopaikoista ja niille toimitetuista jätteistä sekä valvontaviranomaisen tarkastuskertomuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tulliviranomaisen oikeudesta luovuttaa valmisteverotietoja 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille valmisteverotuslain salassapitosäännösten estämättä. Valmisteverotusta koskevasta erityisestä salassapitovelvollisuudesta säädetään vuonna 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 66 ja 67 §:ssä.

Salassapitosäännökset jätettiin voimaan kumottaessa muutoin vanha valmisteverotuslaki huhtikuun 1 päivänä 2010 voimaan tulleella uudella valmisteverotuslailla.

13 §. Erinäiset säännökset. Valmisteverotusmenettelyä koskevia säännöksiä sovellettaisiin jätEVEROON siltä osin kuin ehdotetussa pykälässä viittauksin säädettäisiin. Pykälän perusteella verovelvollisia koskevasta rekisteristä, ilmoitusvelvollisuudesta, verotuksen toimittamisesta, veron maksamisesta ja veronkannosta, tarkastuksesta, tietojenantovelvollisuudesta ja haltuunotosta, oikeussuojakeinoista sekä rangaistuksista olisi soveltuvin osin voimassa, mitä valmisteverotuslaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään, jollei ehdotetussa laissa toisin säädettäisi. Valmisteverotuslakia sovellettaisiin myös jätEVEROTUSTA koskevien tietojen ja asiakirjojen salassapitoon lukuun ottamatta 12 §:ssä tarkoitettua tietojen vaihtoa.

14 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta ja soveltamisesta sekä nykyisen jätEVEROLAIN kumoamisesta. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Pykälän 2 momentin mukaan lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettun keräyspaperin siistauslietteen (03 03 05) verottomuuden osalta laki tulisi voimaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona Euroopan komissio on hyväksynyt verottomuuden.

Pykälän 3 momentin mukaan ehdotetulla lailla kumottaisiin voimassa oleva jätEVEROLAKI.

Nykyisen lain yleisen valtuutuslainsäädännön nojalla ei ole annettu asetuksia. Ehdotetussa laissa ei säädettäisi asetuksenantovaltuuksista.

Pykälän 4 momentin nojalla muissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa säännöksissä oleva viittaus nykyiseen jätEVEROLAKIIN koskisi tämän lain voimaantulon jälkeen ehdotettua lakia.

15 §. Siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi tarvittavat siirtymäsäännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin jätteeseen, joka on toimitettu kaatopaikalle lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Veroa ei näin ollen kannettaisi kaatopaikalla jo olevasta jätteestä.

Jotta nykyisen jäteverolain mukainen väli-varastointialuetta koskeva määräaika ei katkeaisi, ehdotetaan pykälän 2 momenttiin otettavaksi tätä koskeva siirtymäsäännös. Samoin olisi tarpeen varmistaa, että voimassa olevan lain mukainen verovelvollisten oikeus vähentää aiemmilta verokausilta vähentämättä jäänyt vero säilyisi lainmuutoksesta huolimatta. Tästä säädettäisiin 3 momentissa.

Verotuksen sujuvuuden ja oikea-aikaisuuden varmistamiseksi kaatopaikan pitäjien tulisi rekisteröityä verovelvollisiksi hyvissä ajoin ennen ensimmäistä veron ilmoitus- ja maksupäivää. Pykälän 4 momentin mukaan rekisteröinti-ilmoitus olisi tehtävä kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Nykyisen lain aikana verovelvollisiksi rekisteröityneiltä ei edellytetäisi uutta ilmoitusta

vaan aiemman ilmoituksen katsottaisiin vastaavan ehdotetun lain mukaista ilmoitusta.

Lain täytäntöönpanotoimiin, muun muassa tiedottamiseen, ohjeistuksen antamiseen ja rekisteröintiin, voitaisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa, mistä säädettäisiin pykälän 5 momentissa.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Keräyspaperin siis-tauslietteen verottomuus edellyttää kuitenkin valtioneuvoston komission hyväksynnän.

Edellä esitetyn perustella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Jäteverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Kaatopaikalle toimitetuista jätteistä on suoritettava valtiolle veroa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta jätelaissa (1072/1993) eikä jätehuoltoa koskevassa maakuntalaissa (landskapslag om renhållning, Ålands författningssamling 1981:3) tarkoitettuihin ongelmajätteisiin.

2 §

Toimivaltainen viranomainen

Verotuksen toimittamisesta ja sen valvonnasta huolehtii tullilaitos.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *jätteellä* jätelaissa ja jätehuoltoa koskevassa maakuntalaissa tarkoitettua liitteenä olevassa verotaulukossa mainittua esinettä tai ainetta;

2) *jätteen hyödyntämisellä* toimintaa, jonka tarkoituksena on ottaa talteen ja käyttöön jätteen sisältämä aine tai energia;

3) *jätteen käsittelyllä* toimintaa, jonka tarkoituksena on jätteen lopullinen sijoittaminen;

4) *kaatopaikalla* jätteen käsittelypaikkaa, jossa jätettä loppusijoitetaan maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää ympäristönsuojelulain (86/2000) 28 §:n 2 momentin 4 kohdan ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n 1 momentin 13 kohdan d alakohdan tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa.

Kaatopaikkana ei pidetä aluetta, joka on selkeästi erotettu kaatopaikasta ja:

1) jossa säilytetään muista jätteistä erotettuna jätettä väliaikaisesti kolmea vuotta lyhyemmän ajan ennen sen käsittelyä tai hyödyntämistä;

2) jonne sijoitetaan yksinomaan maan ja kallioperän aineksia;

3) jossa kompostoidaan tai muuten biologisesti käsitellään erikseen kerättyä biojätettä tai jäteveden puhdistamon lietettä; tai

4) jossa jäte hyödynnetään.

4 §

Verovelvollisuus

Velvollinen suorittamaan veroa on kaatopaikan pitäjä.

5 §

Veron määrä

Veroa on suoritettava 40 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle ennen 1 päivää tammikuuta 2013.

Veroa on suoritettava 50 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle 1 päivänä tammikuuta 2013 ja sen jälkeen.

6 §

Verottomuus

Veroa ei ole suoritettava kaatopaikalle muista jätteistä eroteltuna toimitettavasta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla sen perustamisen, käytön tai käytöstä poistamisen kannalta välttämättömissä rakenteissa tai rakennuksissa.

Veroa ei ole suoritettava kaatopaikalle muista jätteistä eroteltuna toimitettavasta keräyspaperin siistauslietteestä (03 03 05).

7 §

Verotettavat määrät

Vero määrätään kultakin verokaudelta siitä jätteestä, joka verokauden aikana on toimitettu kaatopaikalle. Verokaudet ovat tammi-maaliskuu, huhti-kesäkuu, heinä-syyskuu ja loka-joulukuu.

Jos jätettä säilytetään 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla alueella kolme vuotta tai sitä pidempään, vero määrätään kaikista alueella olevista jätteistä. Veroa määrättäessä kaikki jätteet katsotaan toimitetuiksi kaatopaikalle sinä ajankohtana, jona kolmen vuoden määräaika täyttyy. Veroa määrättäessä jätteisiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään kaatopaikalle toimitetusta jätteestä.

8 §

Vähennysoikeus

Verovelvollisella on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta verosta kaatopaikalta verokauden aikana poisviedystä jätteestä suoritettu tai suoritettava vero.

Jos 1 momentissa tarkoitettua vähennystä ei verokaudelta suoritettavaa veroa laskettaessa voida tehdä täysimääräisenä, verovelvollinen saa vähentää vähentämättä jääneen määrän kuluvan vuoden seuraavilta tai seuraavan kalenterivuoden verokausilta suoritettavista veroista.

9 §

Rekisteröitymisvelvollisuus

Kaatopaikan pitäjän on tehtävä ennen kaatopaikkatoiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus tulliviranomaiselle verovelvolliseksi rekisteröitymistä varten. Myös kaatopaikan käytöstä poistamisesta on tehtävä ilmoitus.

Tulliviranomainen merkitsee verovelvolliseksi rekisteröityneet valmisteverotuslain (182/2010) 30 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

10 §

Ilmoitusvelvollisuus

Verovelvollisen on annettava tulliviranomaiselle veroilmoitus kultakin verokaudelta viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 12 päivänä.

Veroilmoitus on annettava erikseen kustakin kaatopaikasta.

11 §

Kirjanpitovelvollisuus

Verovelvollisen on pidettävä sellaista kirjanpitoa, josta käy selville kaatopaikalle toimitetun jätteen määrä sekä muut verotuksen toimittamista ja sen valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Edellä 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua aluetta ylläpitävän on pidettävä kirjanpitoa, josta käy selville alueelle toimitetun jätteen laji, määrä ja säilytysaika. Kirjanpito on vaadittaessa esitettävä tarkastusta varten tulliviranomaiselle. Tarkastuksesta, tietojenantovelvollisuudesta ja haltuunotosta sekä salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä 13 §:ssä säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään neljä kalenterivuotta verokauden tai 2 momentissa tarkoitettun säilytysajan päättymisestä.

12 §

Viranomaisten tietojenvaihto

Tulliviranomaisella on oikeus saada tässä laissa tarkoitettua verotusta ja sen valvontaa varten tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja ympäristöviranomaiselta, jolle on ympäristölainsäädännössä säädetty tai määrätty kaatopaikkoja koskeva lupa- tai valvontatehtävä.

Tulliviranomaisella on oikeus antaa tässä laissa tarkoitettua verotusta varten saamia tietoja ja asiakirjoja 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille näille säädettyä tai määrättyä tehtävää varten. Tiedot voidaan antaa valmisteverotuslain salassapitosäännösten estämättä.

13 §

Erinäiset säännökset

Jollei tässä laissa toisin säädetä, rekisteristä, ilmoitusvelvollisuudesta, verotuksen toimittamisesta, veron maksamisesta ja veronkannosta, tarkastuksesta, tietojenantovelvollisuudesta ja haltuunotosta, oikeussuojakeinoista, salassapitovelvollisuudesta sekä rangaistuksista on soveltuvin osin voimassa, mitä valmisteverotuslaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Tässä laissa tarkoitettuun verovelvolliseen sovelletaan tällöin valmisteverotuslain verokausi-ilmoittajaa koskevia säännöksiä.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua keräyspaperin siustauslietteen (03 03 05) verotomuutta sovelletaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona Euroopan komissio on hyväksynyt verottomuuden.

Tällä lailla kumotaan jäteverolaki (495/1996), jäljempänä *vanha laki*.

Jos muualla laissa viitataan vanhaan lakiin, viittauksen katsotaan tarkoittavan viittausta tämän lain vastaaviin säännöksiin.

15 §

Siirtymäsäännökset

Ennen lain voimaantuloa kaatopaikalle toimitetusta jätteestä perittäviin veroihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä 3 §:n 2 momentin 1 kohtaa sekä 7 §:n 2 momenttia sovelletaan myös vanhan lain mukaiseen välivarastointialueeseen. Edellä 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräaika lasketaan tällöin siitä ajankohdasta, jona vanhan lain mukainen välivarastointi on alkanut.

Edellä 8 §:n 2 momenttia sovelletaan myös vanhan lain mukaiseen vähentämättä jääneeseen veroon.

Tämän lain voimaan tullessa tässä laissa tarkoitettua kaatopaikkaa ylläpitävän on tehtävä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu rekisteröinti-ilmoitus viimeistään kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Vanhan lain perusteella tehdyn rekisteröinti-ilmoituksen katsotaan vastaavan tämän lain mukaista ilmoitusta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Tapani Tölli*

VEROTAULUKKO

Jätteryhmä		
02		Maataloudessa, puutarhataloudessa, vesiviljelyssä, metsätaloudessa, metsästyksessä, kalastuksessa sekä elintarvikkeiden valmistuksessa ja jalostuksessa syntyvät jätteet, ei kuitenkaan — nimikkeen 02 02 01 pesu- ja puhdistuslietteet
03		Puun käsittelyssä sekä levyjen ja huonekalujen, massan, paperin ja kartongin valmistuksessa syntyvistä jätteistä:
	03 01	Puun käsittelyssä sekä levyjen ja huonekalujen valmistuksessa syntyvät jätteet
	03 03	Massojen, paperin ja kartongin valmistuksessa ja jalostuksessa syntyvät jätteet, ei kuitenkaan — nimikkeen 03 03 02 soodasakka (joka syntyy keittoliipeän hyödyntämisessä)
04		Nahka-, turkis- ja tekstiiliteollisuuden jätteet
05		Öljynjalostuksessa, maakaasun puhdistuksessa ja hiilen pyrolyttisessä käsittelyssä syntyvät jätteet
07		Orgaanisissa kemian prosesseissa syntyvät jätteet
08		Pinnoitteiden (maalien, lakkojen ja lasimaisten emalien), liimojen, tiivistysmassojen sekä painovärien valmistuksessa, sekoituksessa, jakelussa ja käytössä syntyvät jätteet
09		Valokuvateollisuuden jätteet
10		Termisissä prosesseissa syntyvistä jätteistä:
	10 01	Voimalaitoksissa ja muissa polttolaitoksissa syntyvät jätteet (lukuun ottamatta nimikeryhmää 19), ei kuitenkaan — nimikkeen 10 01 07 savukaasujen rikinpoistossa syntyvät lietemäiset kalsiumpohjaiset reaktiojätteet — nimikkeen 10 01 21 muut kuin nimikkeessä 10 01 20 mainitut, jätevesien käsittelyssä toimipaikalla syntyvät lietteet
	10 02	Rauta- ja terästeollisuudessa syntyvät jätteet, ei kuitenkaan — nimikkeen 10 02 01 kuonan käsittelyssä syntyvät jätteet — nimikkeen 10 02 14 muut kuin nimikkeessä 10 02 13 mainitut kaasujen käsittelyssä syntyvät lietteet ja suodatuskakut
11		Metallien ja muiden materiaalien kemiallisessa pintakäsittelyssä ja pinnoittamisessa sekä ei-rautametallien hydrometallurgiassa syntyvistä jätteistä:
	11 05	Kuumaupotuksessa syntyvät jätteet
12		Metallien ja muovien muovauksessa sekä fysikaalisessa ja mekaanisessa pintakäsittelyssä syntyvät jätteet
15		Pakkausjätteet, absorboimisaineet, puhdistusliinat, suodatinmateriaalit ja suojavaatteet, joita ei ole mainittu muualla
16		Jätteistä, joita ei ole mainittu muualla luettelossa:
	16 01	Romuajoneuvot eri liikennemuodoista (liikkuvat työkoneet mukaan luettuina) ja romuajoneuvojen purkamisessa ja ajoneuvojen huollossa syntyvät jätteet (lukuun ottamatta nimikeryhmiä 13, 14, 16 06 ja 16 08)
	16 02	Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden ja muiden laitteiden jätteet
	16 03	Epäkurantit tuotteiden valmistuserät ja käyttämättömät tuotteet
	16 05	Painepakkauksissa ja -säiliöissä olevat kaasut ja käytöstä

		poistetut kemikaalit
	16 06	Paristot ja akut
	16 07	Kuljetussäiliöiden, varastosäiliöiden ja tynnyrien puhdistuksessa syntyvät jätteet (lukuun ottamatta nimikeryhmiä 05 ja 13)
	16 08	Käytetyt katalyytit (katalysaattorit mukaan luettuina)
	16 10	Vesipitoiset nestemäiset jätteet, jotka on tarkoitus käsitellä muualla kuin toimipaikassa
17		Rakentamisessa ja purkamisessa syntyvistä jätteistä (pilaantuneilta alueilta kaivetut maa-ainekset mukaan luettuina):
	17 01	Betoni, tiilet, laatat ja keramiikka
	17 02	Puu, lasi ja muovit
	17 03	Bitumiseokset, kivihiiliterva ja -tervatuotteet
	17 04	Metallit, niiden seokset (lejeeringit) mukaan luettuina
18	17 09	Muut rakentamisessa ja purkamisessa syntyvät jätteet
		Ihmisten ja eläinten terveyden hoidossa tai siihen liittyvässä tutkimustoiminnassa syntyvät jätteet (lukuun ottamatta keittiö- ja ravintolajätteitä, jotka eivät ole syntyneet välittömässä hoitotoiminnassa)
19		Jätehuoltolaitoksissa, erillisissä jätevedenpuhdistamoissa sekä ihmisten käyttöön tai teollisuuskäyttöön tarkoitettun veden valmistuksessa syntyvät jätteet
20		Yhdyskuntajätteet (asumisessa syntyvät jätteet ja niihin rinnastettavat kaupan, teollisuuden ja muiden laitosten jätteet), erilliskerätyt jakeet mukaan luettuina